1. INTRODUCIÓN: O ANTIGO RÉXIME.

ANTIGO RÉXIME: conxunto de rasgos políticos, xurídicos, sociais e económicos que caracterizaron a Europa e ás súas colonias durante o séculos XVI, XVII e XVIII.

Este termo foi empregado polos revolucionarios franceses para designar despectivamente a estrutura social e política do seu país. E posteriormente tomouse para designar a mesma situación noutros países.

Daniel Gómez Valle
Traducido e adaptado

2. A ESTRUTURA POLÍTICA: O ABSOLUTISMO.

Absolutismo → Afianzamento da supremacía da Coroa sobre os demais estamentos.
O rei concentra todo o poder e de forma ilimitada.

Como acadan isto?

Foi un longo proceso ata chegar á monarquía absoluta…

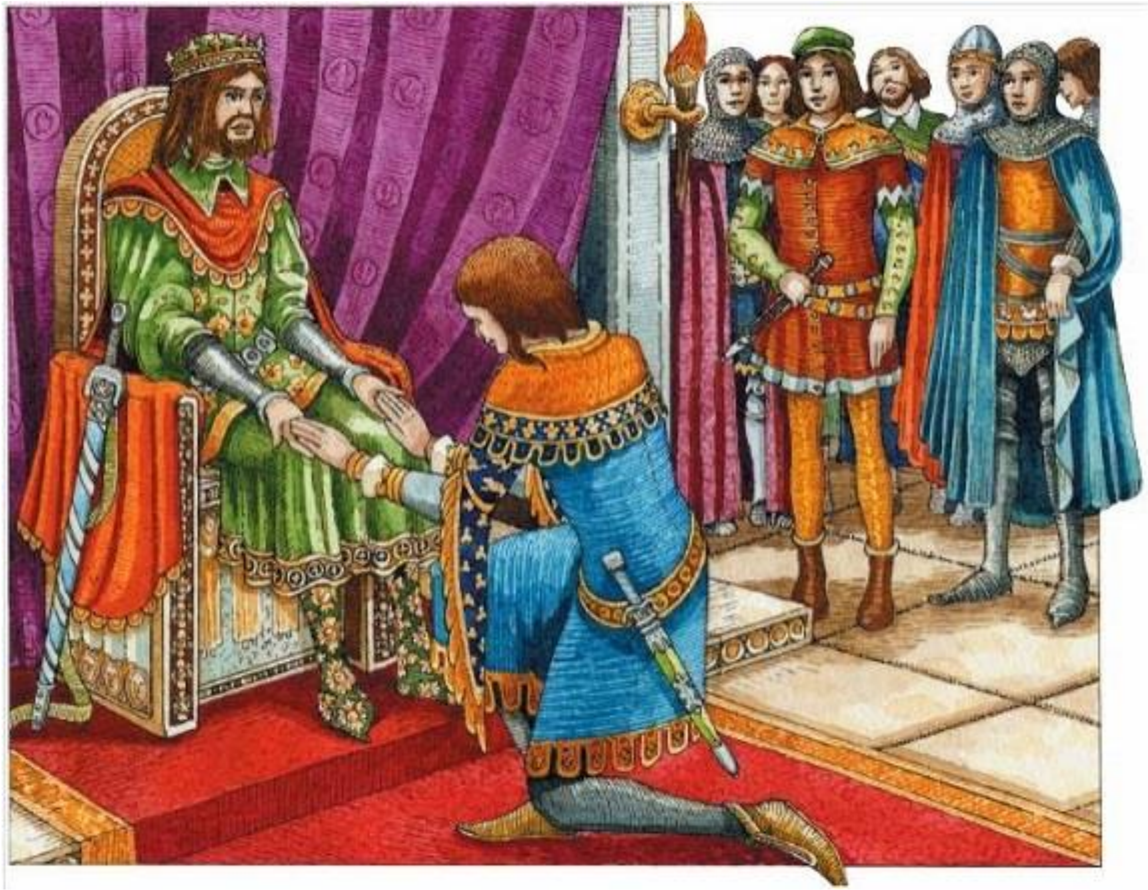

Fun o elixido por Deus
para ostentar todo o
poder!

AS CORTES ABSOLUTISTAS: os reis europeos mostraron ao mundo o seu poder absoluto a través dos palacios reais, edificios suntuosos onde residía o monarca e a súa corte.

Palacio de Versalles. Luis XV de Francia.

Palacio Real de Madrid.
Carlos III de España.

PROTOCOLO VERSALLES

https://www.youtube.com/watch?v=AxePqsCGG50

Excepciones ao absolutismo: Reino Unido e Países Baixos.

O ABSOLUTISMO:

O absolutismo era o sistema político vixente na maior parte de Europa no s. XVIII.
O rei concentraba os tres poderes: lexislativo, executivo e xudicial.
Os monarcas absolutos considerábanse os representantes de Deus na Terra.

O PARLAMENTARISMO INGLÉS:

Inglaterra tiña un sistema político diferente dende o s. XVII.
A burguesía era moi forte e opúxose con firmeza aos intentos dos Estuardo por implantar o absolutismo.
Tras un enfrontamento entre o rei e a burguesía e dúas revolucións triunfou a monarquía parlamentaria. Con este sistema as leis e o Parlamento (asamblea) estaban sobre o monarca.
Na Declaración de Dereitos (*Bill of Rights*) de 1689 establecéronse as bases para a división de poderes.
John Locke contribuíu ao desenvolvemento do parlamentarismo inglés.

A REPÚBLICA DAS PROVINCIAS UNIDAS

Cando en 1648 (Paz de Westfalia) se independizaron de España convertéronse nunha república.
A burguesía acabou impoñéndose non só no campo económico senón tamén no político, como gobernantes.

3. ESTRUTURA ECONÓMICA: SEÑORÍOS E GREMIOS.

Economía agraria pouco produtiva.

AGRICULTURA DE SUBSISTENCIA:
A maior parte da terra era propiedade da nobreza e clero (morgados).
Rendementos baixos.
Forte dependencia do clima.
Crisis = grandes fames =mortalidade catastrófica.
Moitas terras sen aproveitar.

MORGADO (“mayorazgo”): era un sistema de reparto de bens que beneficiaba ao maior dos fillos. Esta herencia non se podía dividir nin vender, de tal forma que o patrimonio dunha familia non se diseminaba, senón que só podía aumentar.
Este sistema foi regulado con precisión no s. XVI.

BENS DE MANS MORTAS: eran os bens que administraba principalmente a Igrexa (aínda que tamén civís) e que estaban baixo a protección do rei. Non se podían dividir nin vender.
A orixe deste sistema´ven xa de Roma pero o termo orixinouse na Idade Media, facendo referencia a que tódalas terras que o rei entregaba á Igrexa “estaban mortas para o comercio”.

Tanto os morgados como os bens *en mans mortas* eran **terras amortizadas**, é dicir, fóra do mercado.

Artesanía e comercio.

SISTEMA GREMIAL

Os gremios monopolizan o sistema de fabricación e venda de produtos artesanais.

MANUFACTURAS REAIS OU REAIS FÁBRICAS

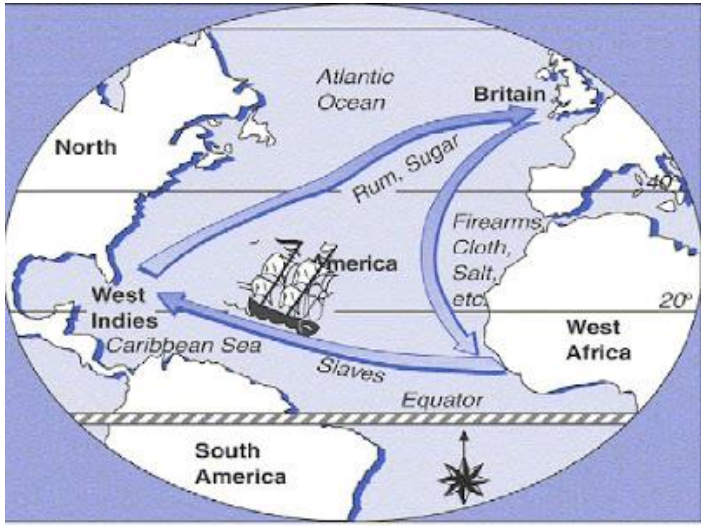

COMERCIO EXTERIOR. COMERCIO TRIANGULAR.
COMPAÑÍAS PRIVILEXIADAS

O comercio exterior estaba controlado pola monarquía, quen outorgaba monopolios e impoñía impostos.

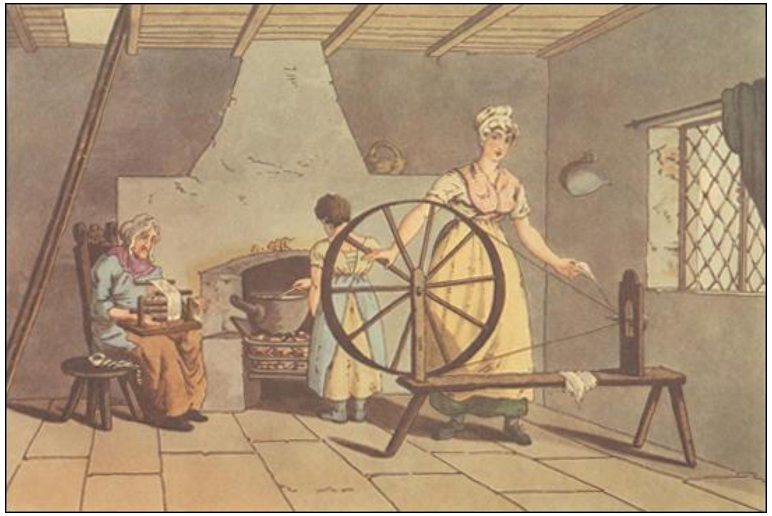

SISTEMA DOMÉSTICO

REAL CEDULA
DE FUNDACION
DE LA REAL COMPAÑIA
GUIPUZCOANA DE CARACAS,
Y REGLAS ECONOMICAS
de buen govierno, con que la eſtableció la
M. N. y M.L. Provincia de Guipuzcoa, en
Junta General del año de 1728.
CON ADICION DE LAS POSTERIORES
Declaraciones de S. M. ſobre varios puntos,
haſta el año de 1753. donde ſe comprehenden
tambien algunas Gracias, y el fuero privilegiado para las Cauſas de los Dependientes de la Compañia.
AñO 1765.
MADRID: En la Oficina de Don Antonio Sanz,
Impreſſor del Rey N. S. y ſu Conſejo.

La Compañía Guipuzcoana del Cacao:

E una Europa en conflicto, las empresas extranjeras, en especial la compañía inglesa, aprovechaban el asiento para hacer comercio de contrabando, en perjuicio de los intereses económicos del gobierno metropolitano. Como consecuencia, **el contrabando aumentó en forma alarmante en las primeras décadas del siglo XVIII.** Era preciso, pues, combatirlo y asegurar al Rey los beneficios del comercio con sus colonias. Estas circunstancias determinaron la creación de la Real Compañía Guipuzcoana. Constituida el 25 de septiembre de 1728, en virtud de una real cédula que expidió el rey Felipe V, cuyas bases, establecidas, fueron las siguientes:

1. **El Rey concedía a la empresa el monopolio comercial con la provincia de Caracas**. En tal virtud, era la única que podía vender en la provincia toda clase de mercancías importadas; así como también comprar los frutos del país y llevarlos a España en las cantidades necesarias al consumo de la metrópoli. Los barcos de la empresa podían salir directamente de los puertos de Guipúzcoa y llegar a La Guaira y Puerto Cabello.
2. **La Guipuzcoana debía vigilar las costas y perseguir el contrabando. Sus barcos, debidamente armados, recorrerían las costas. Sus capitanes recibieron patentes de corso, esto es, autorización para apresar las naves contrabandistas y confiscar sus mercancías**. Además, la empresa debía mantener varias embarcaciones pequeñas y quinientos hombres para el servicio de guardacostas en el litoral.

El Rey garantizó a la Guipuzcoana que ninguna otra persona o empresa recibiría permiso para intervenir en este comercio. Se declaró la protección del Rey a la empresa y se despacharon instrucciones a las autoridades coloniales para que se le dispensara toda clase de facilidades.

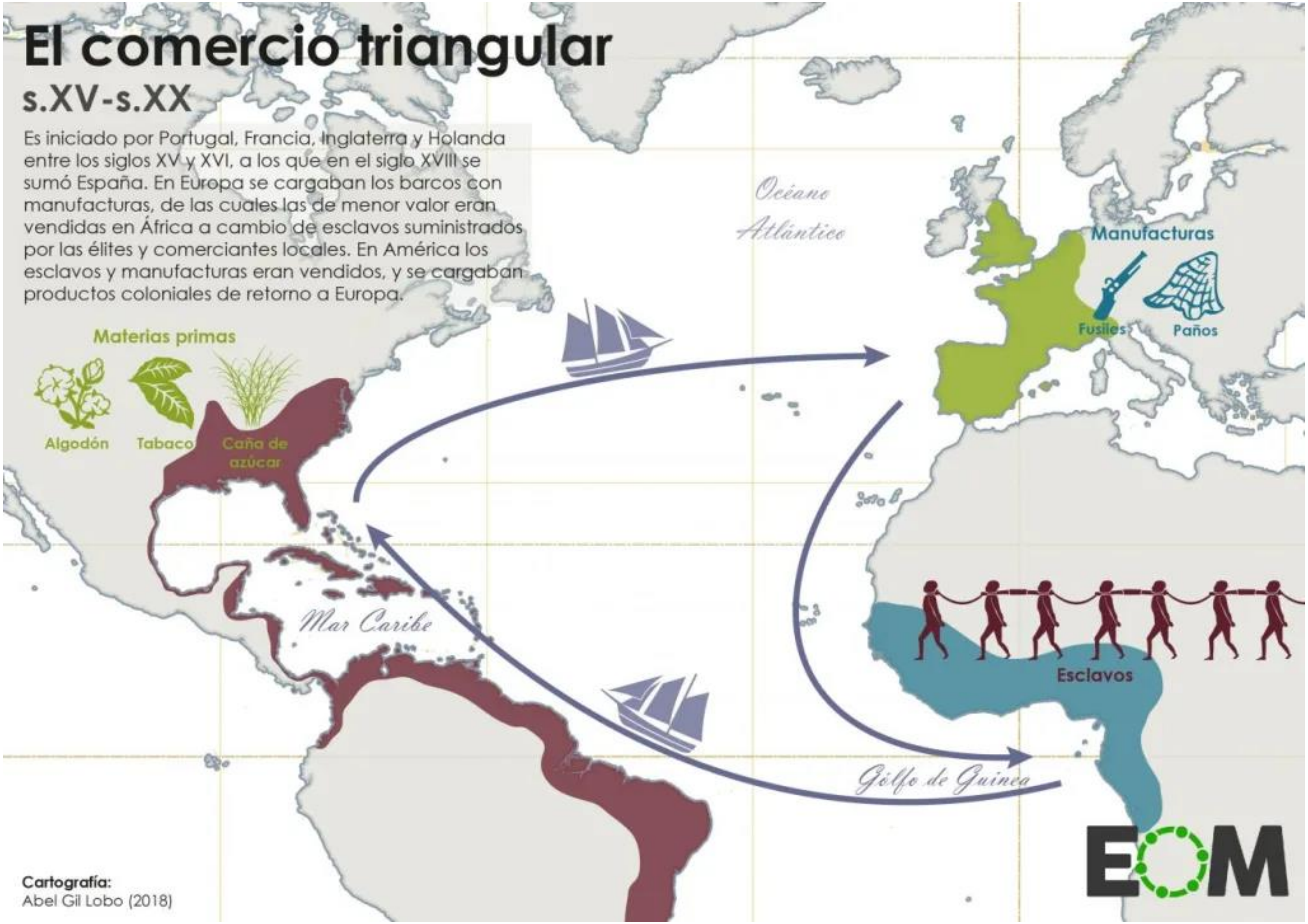
El comercio triangular
s.XV-s.XX
Es iniciado por Portugal, Francia, Inglaterra y Holanda entre los siglos XV y XVI, a los que en el siglo XVIII se sumó España. En Europa se cargaban los barcos con manufacturas, de las cuales las de menor valor eran vendidas en África a cambio de esclavos suministrados por las élites y comerciantes locales. En América los esclavos y manufacturas eran vendidos, y se cargaban productos coloniales de retorno a Europa.
Océano Atlántico
Manufacturas
Fusiles
Paños
Materias primas
Algodón
Tabaco
Caña de azúcar
Mar Caribe
Esclavos
Gólfo de Guinea
Cartografía:
Abel Gil Lobo (2018)

Corsarios galegos?

https://www.lavozdegalicia.es/noticia/pontevedra/2020/08/02/galicia-especialmente-siglo-xvii-objetivo-tierra-corsarios/0003_202008P2C3991.htm

Fachada da casa do corsario Juan Gago de Mendoza. Marín.

Piratas e corsarios interviñeron nas rutas comerciais atacando aos barcos de mercadorías.

4. ESTRUTURA SOCIAL: OS ESTAMENTOS. A DEMOGRAFÍA.

1. O Antigo Réxime: sociedade estamental.

RÉXIMES DEMOGRÁFICOS

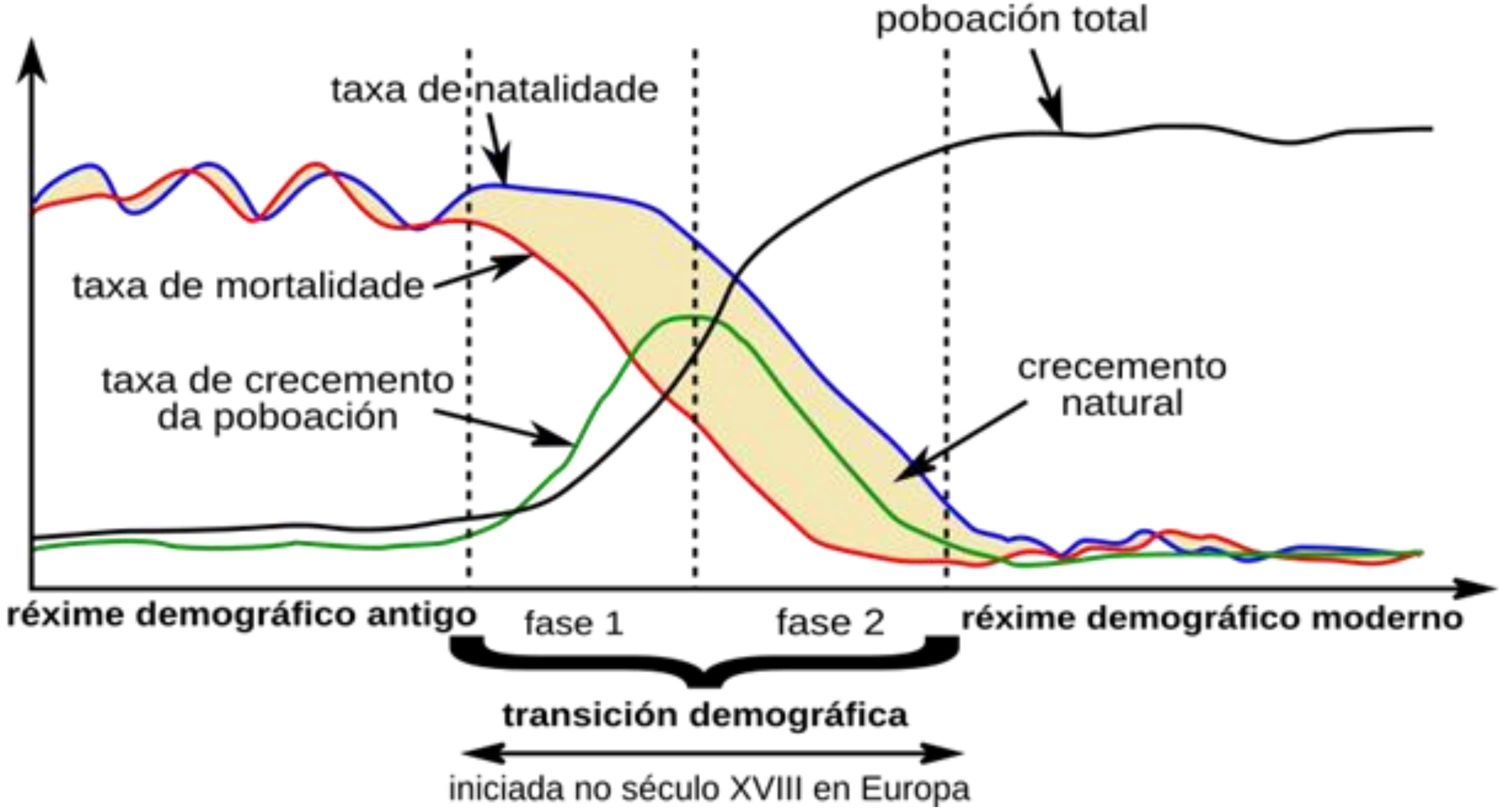

CONCLUSIÓNS SOBRE ECONOMÍA E SOCIEDADE:

Sociedade desigual e sen perspectivas de cambio.

Agricultura, gandería e artesanía moi precaria. No había apenas excedente para comerciar e as crisis de fame eran constantes.

Sistema gremial que impedía innovacións.

O 5% da poboación tiña privilexios e era propietaria das terras. O 95% da poboación pagaba impostos para manter os estamentos altos e malvivía.

Debido aos conflictos europeos, a situación nas colonias e nos mares era complexa. Aumentou o contrabando e a piratería.

Os monarcas ilustrados crearon:

- Monopolios comerciais para controlar o comercio e aumentar a seguridade do comercio exterior.
- Manufacturas reais para proveer ao país de obxectos de luxo. Introducindo así “certas” innovacións.

5. A ILUSTRACIÓN

QUE É A ILUSTRACIÓN?

A **ILUSTRACIÓN** foi un movementos cultura que xorde no s. XVIII cuns postulados baseados na razón e no progreso que serven para:

Os intentos modernizadores no eido económico dos monarcas que pretenden respectar a esencia absolutista do Antigo Réxime

As revolucións que rematarán co Antigo Réxime.

Entre os principios da Ilustración destacan os seguintes:

- Uso da **razón** como fonte de todo o coñecemento. O século XVIII foi coñecido como o Século das Luces.
- Confianza no **progreso** constante da humanidade, que debe conducir á **felicidade**.
- Fomento da **educación** como medio de conseguir o progreso.
- Entre os **medios de difusión** característicos da Ilustración podemos sinalar:

  - A Enciclopedia promovida polos franceses **Diderot e D'Alembert**, que pretendía compilar e difundir os logros do saber adquiridos pola aplicación da razón.

  - Salóns e faladoiros, vencellados á elite social do século XVIII e nos que atoparon oco os postulados ilustrados. Destacan os salóns promovidos por mulleres da aristocracia como a francesa **Tencin** ou a inglesa **Montagu.**

  - Academias: institucións creadas polos monarcas coa finalidade de potenciar unha determinada actividade cultural (Academia de Belas Artes de San Fernando, Real Academia Española, etc...).

COMO SE DIFUNDIRON AS IDEAS DA ILUSTRACIÓN?

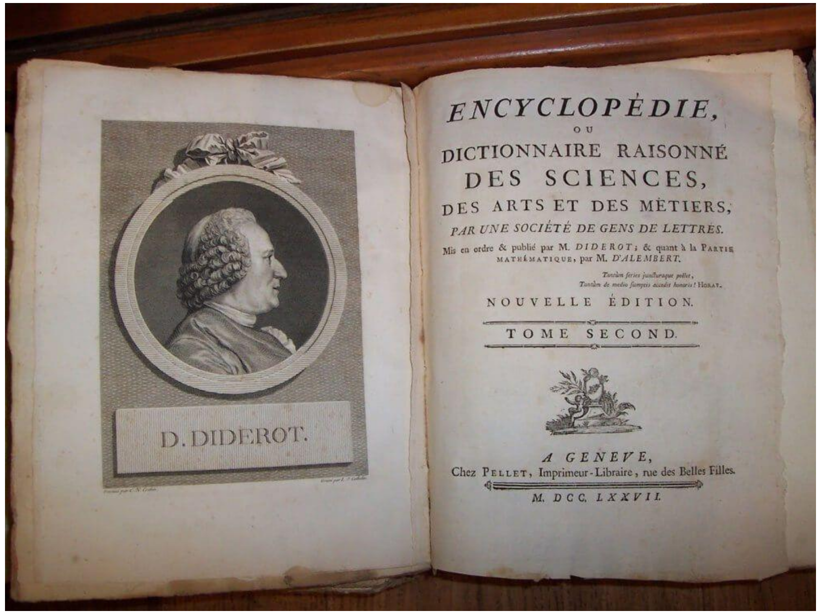

ENCYCLOPÉDIE,
OU
DICTIONNAIRE RAISONNÉ
DES SCIENCES,
DES ARTS ET DES MÉTIERS,
PAR UNE SOCIÉTÉ DE GENS DE LETTRES.
Mis en ordre & publié par M. DIDEROT; & quant à la PARTIE MATHÉMATIQUE, par M. D'ALEMBERT.
Tantùm series juncturaque pollet, Tantùm de medio sumptis accedit honoris! HORAT.
NOUVELLE ÉDITION.
TOME SECOND.
A GENEVE,
Chez PELLET, Imprimeur-Libraire, rue des Belles Filles.
M. DCC. LXXVII.

A ENCICLOPEDIA

PRENSA

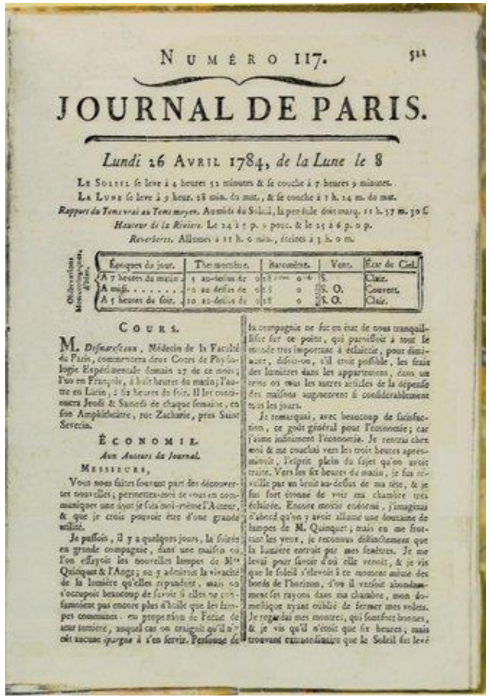

NUMÉRO 117.

JOURNAL DE PARIS.

Lundi 26 Avril 1784, de la Lune le 8

COURS.

ÉCONOMIE.

Aux Auteurs du Journal.

MESSIEURS,

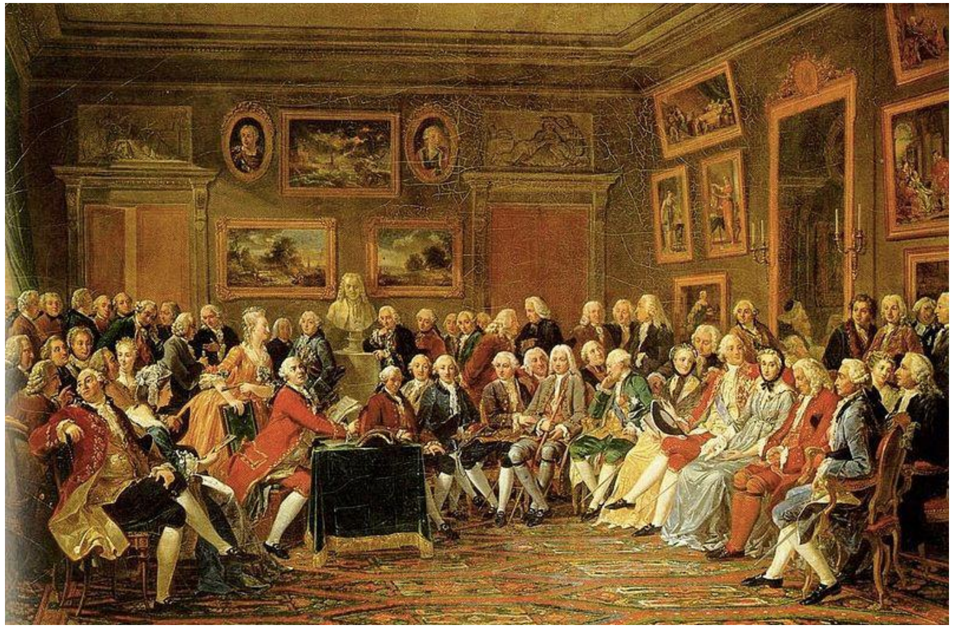

SALÓNS

CALES FORON OS PENSADORES MÁIS IMPORTANTES DA ILUSTRACIÓN?

* JOHN LOCKE (s.XVII)

Pacto pobo-gobernantes
Revocable.

MONTESQUIEU

División de poderes.

VOLTAIRE

Respecto pola liberdade individual e tolerancia.

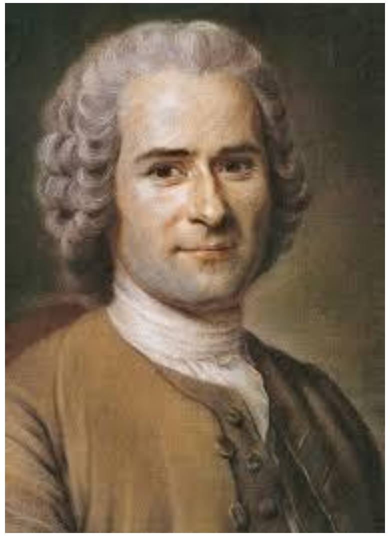

ROUSSEAU

Defensa da liberdade e a igualdade das persoas.
A soberanía reside no pobo.

O DESPOTISMO ILUSTRADO

QUE ENTENDES POR.....

DESPOTA ?

Unha persoa que actúa sen suxeitarse a normas. Exerce o poder ou actúa sen respeto a leis nin dereitos, para o seu único beneficio.

ILUSTRADO?

Unha persoa que posee gran cultura e intelecto. Partidario da Ilustración, é dicir do uso da razón.

O DESPOTISMO ILUSTRADO é unha forma de goberno que surxe cara a segunda metade do s. XVIII e busca conciliar o absolutismo coas ideas ilustradas do s. XVIII para modernizar os países pero sen transformar a estrutura política e social do Antigo Réxime.

O DESPOTISMO ILUSTRADO: “TODO PARA O POBO, SEN O POBO”

Varios monarcas europeos tentan aplicar as ideas ilustradas pero non queren perder un ápice de poder. Segundo os monarcas o obxectivo deste sistema político (despotismo ilustrado) era elevar o nivel educativo e científico da nación, racionalizar a Administración e potenciar o desenvolvemento económico.

Medidas do despotismo ilustrado:

- Fundación de institucións educativas.
- Modernización da burocracia reforzando a Administración central: novas leis e intentos fallidos de que a nobreza pagase impostos.
- Desamortizacións para mellorar a economía: os bens en mans mortas pasan ao Estado, que os pode vender para polos en produción.

***Por que dicimos “todo para o pobo sen o pobo?**

Algúns reis afirman adoptar medidas en beneficio do deu pobo pero en realidade:

Manteñen un sistema absolutista, manteñen o sistema estamental e o pobo estaba totalmente excluido na participación do goberno

EXEMPLO DE DÉSPOTA ILUSTRADO: CATALINA A GRANDE DE RUSIA.

Esta caricatura de 1791, titulada "Taming of the shrew" ("Domando a la arpía"), ilustra a Gran Bretaña como Don Quijote, junto con Prusia y Holanda (que aparece como Sancho Panza), defendiendo a Turquía frente a Catalina la Grande, sostenida por Francia y Austria

O imperio ruso convertiuse na potencia hexemónica do leste de Europa.

A zarina favoreceu a inmigración de profesionais cualificados de Europa (sobre todo alemáns) co que importou tamén a modernización tecnolóxica.

Entón estes monarcas déspotas ilustrados eran bos?

DESPOTISMO ILUSTRADO

↓

eran
MONARCAS ABSOLUTISTAS

↓

que aplicaban
IDEAS ILUSTRADAS

↓

buscando a FELIDADE do pobo ⇒

*En realidade buscaban o beneficio propio. É dicir aplican reformas ilustradas para lograr unha maior EFICACIA e MODERNIZACIÓN do Estado. Pero o pobo seguía oprimido e os reis co poder absoluto.

6. A REVOLUCIÓN CIENTÍFICA

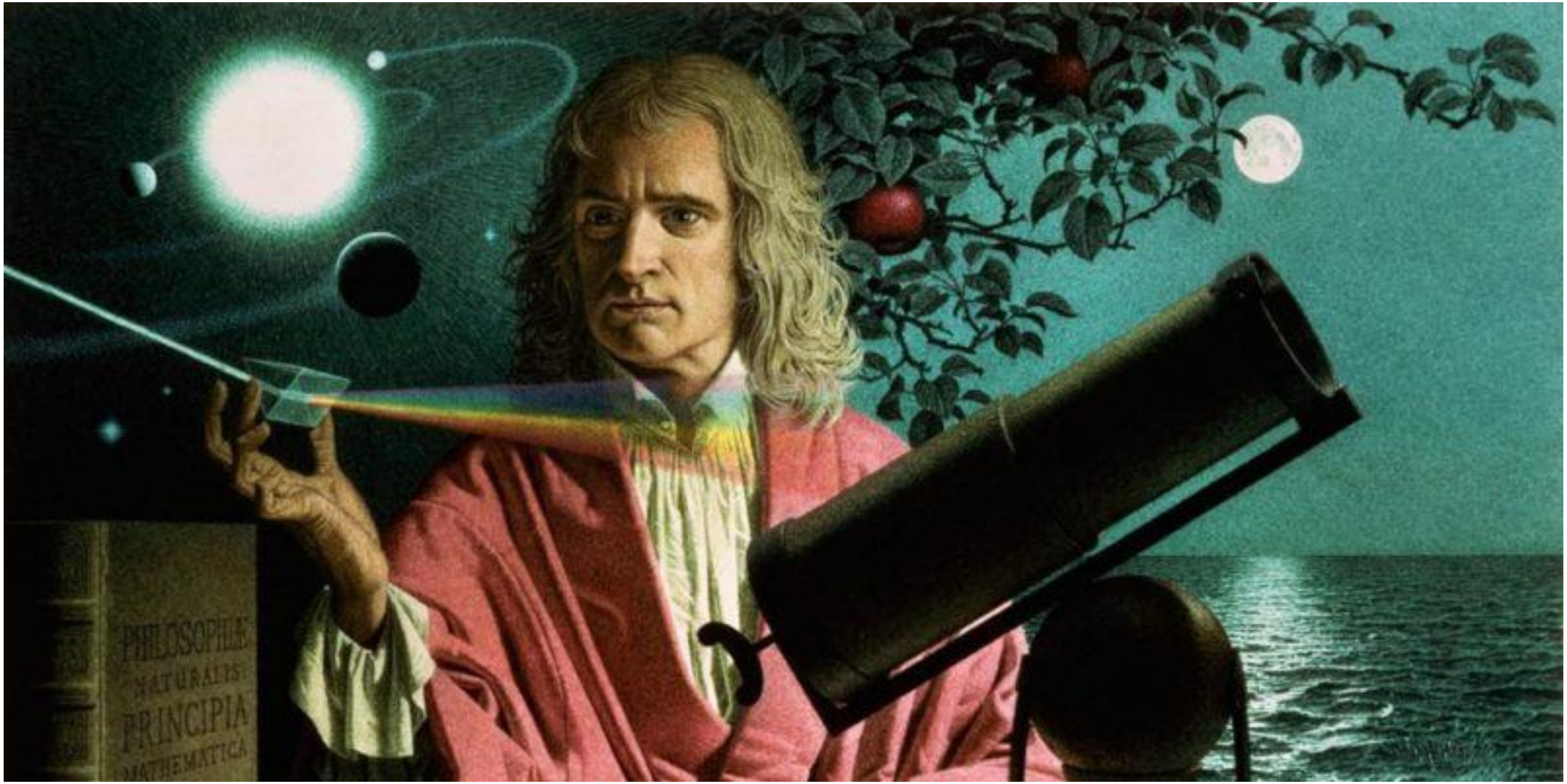

A REVOLUCIÓN CIENTÍFICA

FRANCIS BACON	1561-1626 Inglaterra	FILÓSOFO, POLÍTICO E ABOGADO. Desenvolveu o método científico e o razoamento deductivo. Empirismo.
JOHANES KEPLER	1571-1630 Alemania	ASTRÓNOMO E MATEMÁTICO. Leis heliocéntricas.
GALILEO GALILEI	1564-1642 Italia	ASTRÓNOMO, ENXEÑEIRO, FILÓSOFO, MATEMÁTICO E FÍSICO. Pai da astronomía moderna. Complementa as leis de Kepler.
JAMES COOK	1728-1779 Inglaterra	EXPLORADOR E CARTÓGRAFO. Cartografiou o océano Pacífico. Primer contacto (rexistrado) dos europeos con Australia e Hawai. Primeira circunnavegación de Nova Zelanda.
ANDERS CELSIUS	1701-1744 Suecia	FÍSICO E ASTRÓNOMO. Crea a escala de temperatura centígrada na que se basea a actual (Celsius)
GABRIEL FARENHEIT	1686-1736 Polonia	FÍSICO E ENXENEIRO. Desenvolveu o termómetro de mercurio, a escala Fahrenheir de temperatura.
BENJAMIN FRANKLIN	1706-1790 EEUU	CIENTÍFICO E INVENTOR. Foi un dos pais fundadores dos EEUU. Inventor do pararraios, os lentes bifocais, a estufa *salamandra ou franklin.*
MARIE E ANTOINE LAVOISIER	s. XVIII Francia	QUÍMICOS, BIÓLOGOS E ECONOMISTAS. Pais da química moderna. Lei da conservación da masa. Lei da teoría calórica e combustión. Estudos sobre fotosíntese.

7. ESPAÑA NO S. XVIII

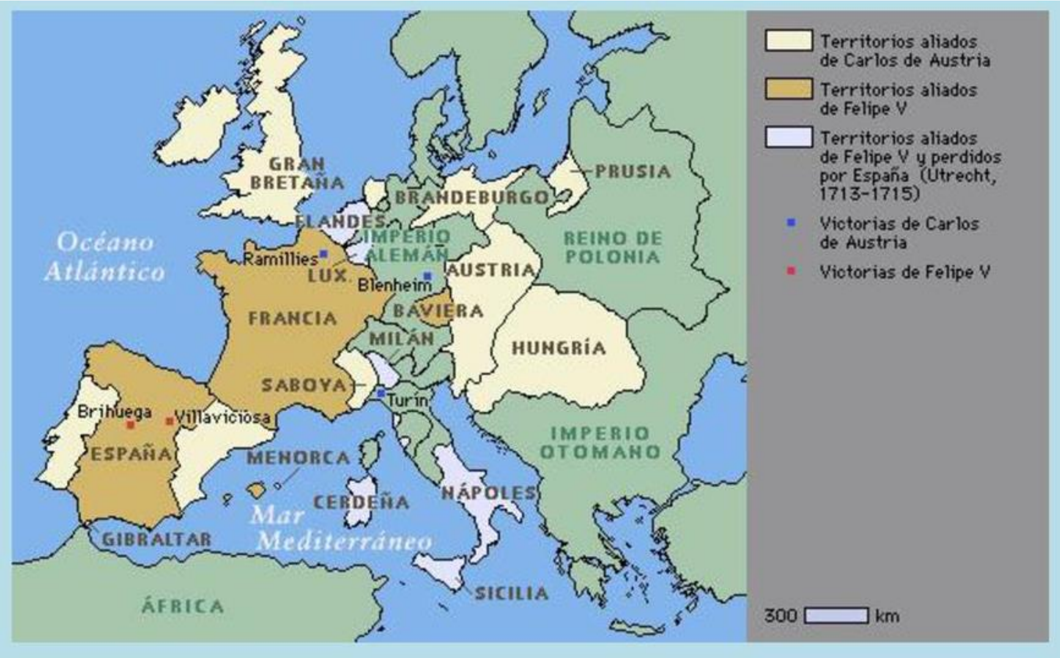

FALECEMENTO DE CARLOS II (AUSTRIA) SEN HERDEIRO ACEPTADO POR TODOS = **GUERRA DE SUCESIÓN**

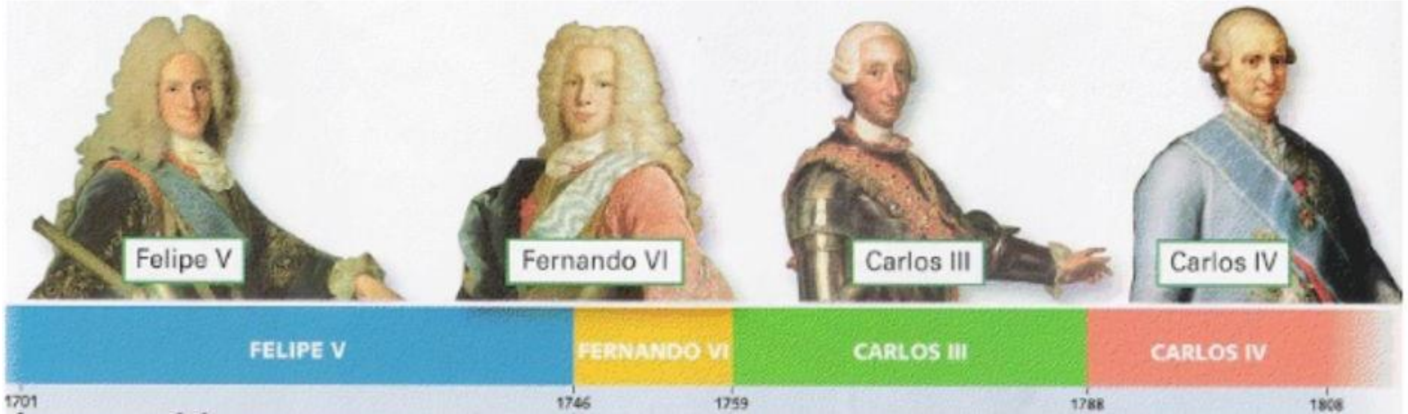

Chegada da dinastía Borbón ao trono hispánico = medidas de centralización do poder.

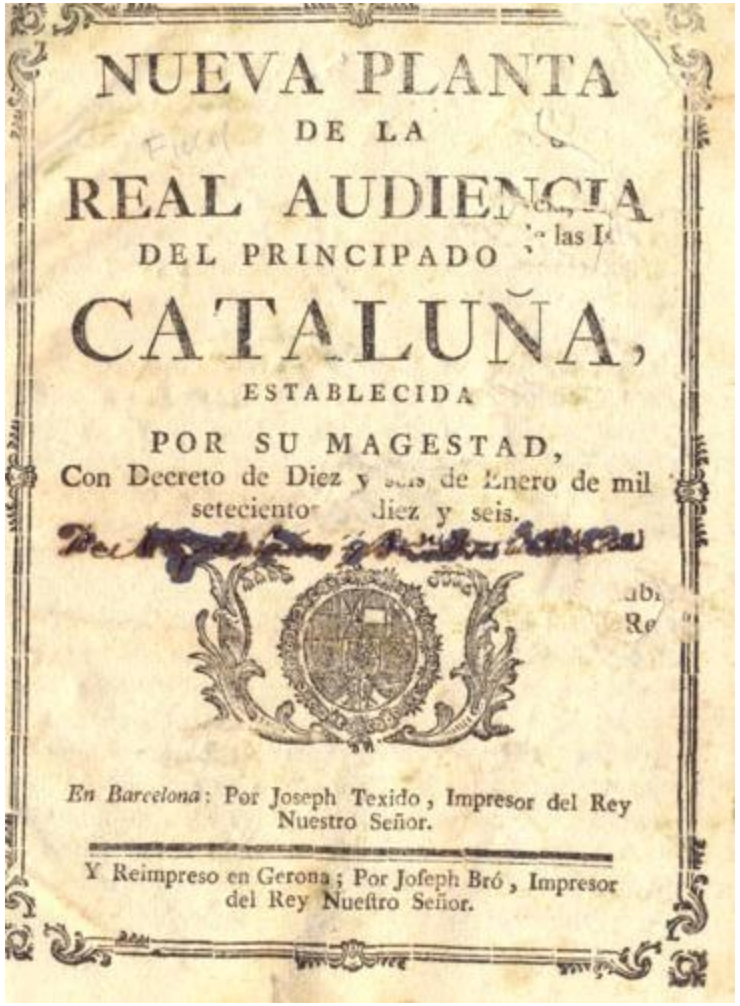

NUEVA PLANTA
DE LA
REAL AUDIENCIA
DEL PRINCIPADO
CATALUÑA,
ESTABLECIDA
POR SU MAGESTAD,
Con Decreto de Diez y [illegible] de Enero de mil setecientos diez y seis.

En Barcelona: Por Joseph Texido, Impresor del Rey Nuestro Señor.

Y Reimpreso en Gerona; Por Joseph Bró, Impresor del Rey Nuestro Señor.

DECRETOS DE NOVA PLANTA

Mellora do plan urbanístico de Madrid.Pavimentado e alumeado de zonas públicas.
Acceso público al Parque del buen Retiro.
Academia de Historia.
Academia de Bellas Artes.
Escuela de mineralogía.
Escuela de veterinaria.
Museo de Ciencias Naturais (Museo do Prado).
Porta de Alcalá.
Casa de Correo de Madrid.
Real Fábrica de Tapices.

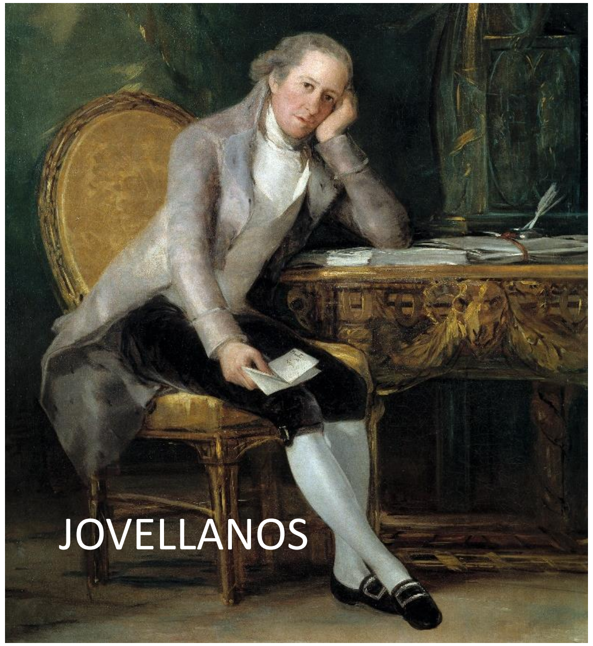

GALICIA NO S. XVIII

ALTA NOBREZA
(Propietarios de terras)

HIDALGO
(Arrendatario)

PAGO DO ARRENDAMENTO

PAGO DO ARRENDAMENTO

CAMPESIÑO
(Subarrendatario)

CAMPESIÑO
(Subarrendatario)

CAMPESIÑO
(Subarrendatario)

CAMPESIÑO
(Subarrendatario)

CAMPESIÑO
(Subarrendatario)

CAMPESIÑO
(Subarrendatario)

CAMPESIÑO
(Subarrendatario)